

**Силабус курсу
ДЕКОРАТИВНИЙ РОЗПИС**

Освітній ступінь – Бакалавр
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 014 Середня освіта (Образотворче мистецтво)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Образотворче мистецтво)»
Кількість кредитів – 8

Рік підготовки – 1-2, семестр – 1, 2, 3, 4

Компонент освітньої програми: вибіркова
Дні занять: згідно розкладу (інформаційний портал ТНПУ ім. В. Гнатюка <http://tnpu.edu.ua/faculty/Instytutmystectw/dyzayn.php>)
Консультації: понеділок 14.05, гуртожиток № 1, кабінет ДПМ

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. мист., доц. **Вольська Світлана Олексіївна**

Контактна інформація golvulus@ukr.net; 0352-53-76-11

Опис дисципліни

Вивчення дисципліни «Декоративний розпис» має за мету вивчення основних закономірностей декоративного розпису у монументальному і декоративно-прикладному мистецтві. Основними завданнями, які мають бути вирішені у процесі вивчення дисципліни, є засвоєння орнаментальних, колористичних і технічних особливостей декоративного розпису. Курс спрямований на вивчення мистецької спадщини українського декоративного розпису та огляд зарубіжного досвіду в традиційних особливостях і прийомах декорування мистецьких творів.

Зміст дисципліни «Декоративний розпис» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері середньої освіти (Образотворче мистецтво), норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Тема	Результати навчання
Модуль I. Основні закономірності побудови орнаменту в декоративному розписі		
1	Тема 1. Основи декоративного розпису.	Знати: специфіку та особливості декоративного розпису. Настінний (монументальний), на речах ДПМ, станковий. Художник і мистецький твір. Комунікативні можливості. Видову характеристику розписів (декоративний і реалістичний, професійний і самодіяльний).
2	Тема 2: Зміст і форма орнаментів та орнаментальних мотивів.	Знати: значення орнаменту в системі виразних засобів творів мистецтва. Структурно-складове формотворення (геометричні форми, рослинні або тваринні складники). Природні і не природні форми, комбіновані. Тектонічно-композиційні особливості побудови декору (статика, динаміка, симетричність, центричність, спіральність, лінійність).
3	Тема 3. Орнаментальна композиція і	Знати: поняття «композиція».

	особливості її побудови.	Орнаментальна композиція. Виразні засоби орнаментальної композиції. Правила і закони орнаментальної композиції. Статика і динаміка – першооснова усіх закономірностей орнаментального мистецтва. Закон пропорційності. Закон субпідряності. Закон трьохкомпонентності. Закон контрасту. Закон орнаментального контрапункту. Закон простоти. Поняття «модуль» і «мотив» в орнаментиці. Знаковість і символіка в орнаменті. Види рапортних композицій і способи їх будови. Форми рапорту.
4	Тема 4. Принцип стилізації та декоративне зображення елементів.	Знати: поняття «стилізація». Етапи і принципи стилізації. Геометричні орнаментальні мотиви. Метод комбінаторики. Метод фокальних об'єктів. Метод морфологічного аналізу. Комбінаторика об'ємна, площинна.
Модуль II. Декоративний розпис Східного та Західноєвропейського мистецтва.		
5	Тема 5. Основні орнаментальні мотиви Китаю, Японії, Індії та мусульманських країн.	Знати: символіка і знаковість китайського декоративного мистецтва. Мотиви декоративного розпису китайського фарфору та шовку. Основні риси японської культури. Японське мистецтво лаків. Декоративний розпис в оздобленні виробів з металу. Особливості декорування японського костюма. Роль буддизму і індуїзму на формування мистецтва Індії. Декоративні мотиви виробів з бронзи, дерева, кераміки. Мотиви оздоблення сарі. Основні риси мусульманського декоративного мистецтва. Характерні елементи декору. Арабеска, арабська в'язь. Мистецтво каліграфії. Оздоблення керамічних виробів. Мотиви орнаменту текстильних виробів.
6	Тема 6. Орнаментальні мотиви західноєвропейських країн	Знати: Візантійський орнамент і орнамент Середньовіччя. Орнаментика візантійських фресок, мозаїк, книжкової мініатюри.. Характерні декоративні мотиви орнаменту Середньовіччя. Символіка і знаковість. Релігійний характер романського настінного живопису. Готичний і ренесансний декор. Вітражі – як основний вид художніх виробів зі скла в готичній Європі. Основні риси епохи Відродження. Італійська і французька ренесансна кераміка. Венеціанське скло епохи Відродження. Художня обробка металу. Художня обробка дерева в меблях епохи Ренесансу.
7	Тема 7. Декоративний розпис стилю	Знати: особливості орнаменту епохи

	бароко і класицизму.	бароко та рококо. Елементи декору художника Шарля Лебрена. Декоративний живопис в оздобленні версальського комплексу. Гравіювання, емалевий розпис, наліпний декор в мистецтві художньої обробки скла. Художня обробка металів, дерев'яних меблів. Естетичні принципи епохи класицизму. Французьке скло «богемського стилю». Ювелірне мистецтво французьких і англійських художників. Залізні і бронзові вироби епохи класицизму. Типологія меблевих виробів і їх оздоблення.
Змістовий модуль 3. Декоративний розпис на території України		
8	Тема 8. Декоративний розпис древніх слов'ян.	Знати: особливості декоративного мистецтва слов'ян. Декоративний розпис керамічних виробів, скульптури малих форм та декоративних стінописів культових споруд. Трипільська культура в оздобленні керамічних виробів. Персоніфікація явищ природи у древніх слов'ян. Образи українського міфологічного фольклору – сирен та русалок – у композиційних схемах глиняних пам'яток.
9.	Тема 9. Український декоративний розпис предметів побуту.	Знати: мотиви декору українців в оздобленні керамічних, дерев'яних виробів, текстилю та писанкарстві. Писанковий розпис. Геометричні, рослинні, зооморфні мотиви розпису. Декоративний розпис яворівської іграшки. Розпис культових споруд. Декоративна кераміка Поділля, Опішні, Косова. Підлаковий розпис по дереву.
Змістовий модуль 4. Петриківський та самчиківський розпис як самобутнє явище українського мистецтва.		
10	Тема 10. Мистецький доробок майстрів петриківського розпису.	Знати: традиції петриківського розпису. Український настінний декоративний розпис. Самобутність орнаментики настінного розпису на Дніпропетровщині. Тетяна Пата і відродження давніх традицій. Мальовка - традиційний розпис на папері. Традиційна орнаментика і колорит. Народні майстри петриківського розпису. Підлаковий розпис по дереву.
11	Тема 11. Особливості самчиківського розпису.	Відродження Самчиківського розпису. Розпис житла рослинними узорами. Олександр Пажимський і відродження майже втраченого мистецтва для популяризації розпису. Поєднання у самчиківському розписі традиційних

		місцевих українських елементів орнаментів з орнаментикою прадавніх племен. Сюжетність та головні кольори, що лежать в основі розпису. Важливі елементи самчиківського розпису. Сучасні майстри.
--	--	---

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1.	Здатність усвідомлювати власну причетність до традицій і цінностей національної культури, зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку мистецтва, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.
ЗК 6	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.
ЗК 7.	Здатність застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях.
ЗК 8.	Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 12.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
СК 4.	Здатність до особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва.
СК 10.	Здатність володіти професійними навичками та прийомами художньої діяльності в процесі створення виробів декоративного і прикладного мистецтва.
СК 11.	Здатність застосовувати засоби та закони композиції та кольорознавства.
Програмні результати навчання	
ПРН 1.	Знання і розуміння особливостей предметної галузі та сфери професійної діяльності, уміння застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях
ПРН 2.	Знання та володіння критеріями оцінки якості виконуваних робіт.
ПРН 14.	Знання видів і технік декоративно-прикладного мистецтва.
ПРН 20.	Володіння професійними навичками та прийомами художньої діяльності в процесі створення виробів декоративного і прикладного мистецтва.

Літературні джерела

Основні:

1. Вовк Л. Інтерпретація творів мистецтва як чинник образотворення в художньо-практичній діяльності учнів // Мистецтво та освіта. 2014. № 4. С. 17–21.
2. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво (основи образотворчої грамоти) : навч.-метод. посіб. Ч. 1. Івано-Франківськ : ЯРИНА, 2016. 196 с. : іл
3. Гоберман Д. Мотиви гуцульського керамічного розпису. Київ, Дух і літера, 2004.

4. Івашків Г.М. Декор української народної кераміки XVI - першої половини XX століть. Львів: Ін-т народознавства НАН України, 2007. 543 с.
5. Історія культури: навчальний посібник / О. А. Гаврюшенко, В. М. Шейко, Л. Г. Тишевська. К. : Кондор, 2004. 763 с.
6. Історія декоративного мистецтва України : у 5 т. / ІМФЕ ім. М.Т.Рильського НАН України ; голов. ред. Г. Скрипник ; наук. ред. Т. Кара-Васильєва. – К., 2011. – Т. 4 : Народне мистецтво та художні промисли XX ст. – 512 с. :
7. Історія світової та української культури: підручник для ВНЗ. К. : Літера ЛТД, 2010. 480 с.
8. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура: курс лекцій : підручник. К. : Центр навч. літ-ри, 2005. 580 с.
9. Кара-Васильєва Т., Чегусова З. Декоративне мистецтво України XX століття: У пошуках «великого стилю» / Тетяна Кара-Васильєва, Зоя Чегусова, К.: Либідь, 2005. 280 с.
10. Кириченко М.А. Український народний декоративний розпис: Навч. посіб. К.: Знання-Прес, 2006. 228 с.
11. Мельник Володимир. Український декоративний розпис на уроках образотворчого мистецтва. Тернопіль, Підруч. і посіб., 2003. 64 с.
12. Методичні рекомендації щодо викладання предметів художньо-естетичного циклу у 2017 / 2018 н. р. URL: <https://www.schoollife.org.ua/metodychnirekomendatsiyi-shhodo-vykladannya-predmetiv-hudozhno-estetychnogo-tsyklu-u-2017-2018-n.-r./>
13. Мохірева Ю. Досвід навчання мистецтву полтавського розпису. К. : Інститут Реклами, 2005. Випуск 9. С. 71–76.
14. Найден О. Марія Приймаченко : орнамент простору та простір орнаменту : нариси жанрової поетики творів. К. : ВД «Стилос», 2011. 240 с.
15. Носаченко Т.В. Художній розпис у фаховій підготовці студентів мистецького профілю. [file:///C:/Users/Oleg%20Volsky/Downloads/pednauk_2015_3_51%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Oleg%20Volsky/Downloads/pednauk_2015_3_51%20(1).pdf)
16. Олексюк-Казо Л. М. Основи прикладної творчості : навч. посібник. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. 201 с.
17. Савка Л. Програма практикуму «Українські народні ремесла»: [Актуальні проблеми і перспективи трудової підготовки молоді. Тернопіль ТНПУ імені Володимира Гнатюка], .2007. 42с.
18. Самчиківський розпис – традиція, яку треба зберегти <https://rukotvory.com.ua/info/samchykivskyi-rozpys-tradycja-jaku-treba-zberehty/>
19. Селівачов М.Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія) [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів мистецтва. К. : Редакція вісника "АНТ", 2005. - XVI, 400 с.
20. Словник символів культури України /За загальною редакцією В.П. Коцура, О.І Потапенка, М.К. Дмитренка. К.: Міленіум, 2002. 260 с.
21. Яремків М. Композиція: творчі основи зображення. Навчальний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. 110 с.
- 22. Рекомендовані:**
23. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво (основи образотворчої грамоти) : навч.-метод. посіб. Ч. 1. Івано-Франківськ : ЯРИНА, 2016. 196 с. : іл.
24. Гоженко Т. Розвиток дрібної моторики руки декоративним розписом та з використанням ІКТ на уроках образотворчого мистецтва // Початкова школа. 2016. № 3. С. 49–51.
25. Дудка А. Техніки та засоби образної виразності: формування ключових компетентностей шляхом виконання практичних завдань різними техніками образотворчого мистецтва // Шкільний світ, 2015. № 2. Вкладка..
26. Яремків М., Кругляк О. Мистецтво: види, жанри: словник-довідник образотворчих термінів. Тернопіль: Підручники і посібники, 2006. 80 с., іл. 28. .

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів

заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування, пошуку інформації, необхідної для виконання практичного завдання (наприклад, користування он-лайн бібліотекою).

- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Залік 1 семестр

Поточний контроль та самостійна робота				ІНДЗ	Сума
Змістовий модуль 1					
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4		
15	20	20	25	20	100

Екзамен 2-3 семестр

Поточний контроль та самостійна робота					Екзамен	Сума
Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			
Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9		
15	15	15	15	15	25	100

Екзамен 4 семестр

Поточний контроль та самостійна робота		Екзамен	Сума
Змістовий модуль 4			
Тема 10	Тема 11	30	100
35	35		

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій).
- 2) Тематика та зміст лабораторних робіт.
- 3) Завдання для підсумкового контролю (залікові питання).
- 4) Електронне навчання в системі MODLE.